

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	28.12.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2008
Avaldamismärge:	

Riigi õigusabi seadus

Vastu võetud 28.06.2004
[RT I 2004, 56, 403](#)
jõustumine 01.03.2005

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
07.12.2006	RT I 2006, 58, 439	01.01.2007
13.12.2006	RT I 2007, 2, 7	01.02.2007
21.11.2007	RT I 2007, 67, 413	28.12.2007

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Seadus näeb ette riigi poolt tagatava õigusabi liigid ning sellise õigusabi saamise tingimused ja korra.

§ 2. Seaduse eesmärk

Seaduse eesmärk on tagada kõigile isikutele asjatundliku ja usaldusväärse õigusteenuse õigeaegne ja piisav kättesaadavus.

§ 3. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 4. Riigi õigusabi

(1) Riigi õigusabi on füüsilisele või juriidilisele isikule riigi kulul õigusteenuse osutamine käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.

(2) Riigi õigusabi käesoleva seaduse alusel antakse füüsilisele või juriidilisele isikule seoses menetlusega Eesti kohtus või haldusorganis või muul viisil nende õiguste kaitsel, mille üle otsustamine on Eesti kohtu pädevuses, kui käesoleva seaduse 7. peatükis ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Riigi õigusabi liigid on:

- 1) määratud kaitse kriminaalmenetluses;
- 2) isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus;
- 3) isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus;
- 4) isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus;
- 5) isiku esindamine halduskohtumenetluses;
- 6) isiku esindamine haldusmenetluses;
- 7) isiku esindamine täitemenetluses;
- 8) õigusdokumendi koostamine;
- 9) isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine.

§ 5. Riigi õigusabi osutaja

- (1) Riigi õigusabi osutab advokaat advokatuuriseaduse alusel, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
- (2) Advokaadibüroo pidaja tagab riigi õigusabi vajajatele advokaadibüroo tööajal selgituste andmise käesolevas seaduses ettenähtud riigi õigusabi saamise aluste ja korra kohta ilma selle eest tasu võtmata.

2. peatükk RIIGI ÕIGUSABI ANDMISE ALUSED JA VIISID

§ 6. Riigi õigusabi saama õigustatud isik

- (1) Riigi õigusabi võib saada füüsiline isik, kes oma majandusliku seisundi tõttu ei suuda õigusabi vajamise ajal tasuda asjatundliku õigusteenuse eest või suudab seda teha üksnes osaliselt või osamaksetena või kelle majanduslik seisund ei võimalda pärast õigusteenuse eest tasumist lihtsat toimetulekut.
- (1¹) Riigi õigusabi antakse füüsilisele isikule, kelle elukoht on õigusabi andmise avalduse esitamise ajal Eesti Vabariigis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on Eesti Vabariigi või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul. Elukoha määramisel käesoleva seaduse tähenduses lähtutakse EL Nõukogu määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artiklist 59. Muule füüsilisele isikule antakse õigusabi üksnes juhul, kui see tuleneb välislepingust.
- (2) Kriminaalmenetluses saab riigi õigusabi, oma majanduslikust seisundist sõltumata, füüsilisest isikust kahtlustatav või süüdistatav, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik või kes taotleb kaitsja osavõttu. Väärteoasja kohtumenetluses saab riigi õigusabi, oma majanduslikust seisundist sõltumata, füüsilisest isikust menetlusalune isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle väärteoasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik.
- (3) Riigi õigusabi võib käesolevas seaduses ettenähtud alustel ja korras oma põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks saada tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud või sellega võrdsustatud ning maksejõuetu mittetulundusühing või sihtasutus, kes taotleb riigi õigusabi keskkonnakaitse või tarbijakaitse valdkonnas või riigi õigusabi andmiseks esineb muu ülekaalukas avalik huvi paljude inimeste seadusega kaitstud õiguste võimaliku kahjustamise vältimiseks.
- (4) Kriminaalmenetluses saab kahtlustatavana või süüdistatavana riigi õigusabi maksejõuetu juriidiline isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik või kes taotleb kaitsja osavõttu. Väärteoasja kohtumenetluses saab menetlusaluse isikuna riigi õigusabi maksejõuetu juriidiline isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle väärteoasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 7. Riigi õigusabi andmisest keeldumise alused

- (1) Riigi õigusabi ei anta, kui:
  - 1) taotleja on ise võimeline kaitsma oma õigusi;
  - 2) taotlejal ei saa olla õigust, mille kaitsmiseks ta õigusabi taotleb;
  - 3) taotlejal on võimalik kulud õigusteenusele kanda oma olemasoleva ja suuremate raskusteta müüdava vara arvel, välja arvatud käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 nimetatud vara;
  - 4) kulud õigusteenusele ei ületa eeldatavasti taotleja kahekordset keskmist ühe kuu sissetulekut, mis on arvatud taotluse esitamisele eelnenud nelja kuu keskmise kuusissetuleku alusel ning millest on maha arvatud maksud ja sundkindlustuse maksed ning seadusest tulenevate ülalpidamiskohustuste täitmiseks ettenähtud summa;
  - 5) asjaoludest tulenevalt on taotleja võimalus oma õiguse kaitseks ilmselt vähene;
  - 6) seda taotletakse mittevaralise kahju hüvitamise nõude esitamiseks ja asja suhtes ei esine tungivat avalikku huvi;
  - 7) vaidlus on seotud taotleja ettevõtlusega ega kahjusta tema ettevõtlusega mitteseotud õigusi;
  - 8) seda taotletakse kaubamärgi, patendi, kasuliku mudeli, tööstusnäidise või mikrolülituse topoloogia või muus vormis intellektuaalse omandi kaitsmiseks, välja arvatud autoriõiguse seadusest tulenevad õigused;
  - 9) seda taotletakse asjas, milles taotlejal on ilmne ühine huvi isikuga, kellel ei ole õigust riigi õigusabi saada;
  - 10) seda taotletakse taotlejale üleantud õiguse kaitsmiseks ja on alust arvata, et õigus on taotlejale üleantud riigi õigusabi saamiseks;
  - 11) õigusteenuse osutamine on taotlejale tagatud õigusabikulude kindlustuslepingu või sundkindlustuse alusel;
  - 12) taotlejale asjast võimalik tulenev kasu on ebamõistlikult väike, võrreldes riigi eeldatavate kuludega õigusabile.
- (2) Riigi õigusabi andmisest ei või käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alusel keelduda, kui õigusabi taotletakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 2 nimetatud juhul. Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1, 2, 5–10 või 12 alusel ei või riigi õigusabi andmisest keelduda, kui õigusabi taotletakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 4 nimetatud juhul.

(3) Riigi õigusabi võib anda käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud piiranguta, kui advokaadi abi on asja õigeks lahendamiseks ilmselt vajalik poolte võrdsuse tagamiseks või arvestades asja keerukust.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 8. Riigi õigusabi andmise viisid

Riigi õigusabi antakse ühel järgneval viisil:

- 1) õigusabi andmine kohustuseta hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud;
- 2) õigusabi andmine kohustusega ühekordse maksena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud;
- 3) õigusabi andmine kohustusega osamaksetena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud.

3. peatükk RIIGI ÕIGUSABI ANDMISE OTSUSTAMINE

§ 9. Riigi õigusabi taotlus

(1) Riigi õigusabi andmine otsustatakse isiku taotluse alusel.

(2) Riigi õigusabi taotluse esitamise eest tasutakse riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi, kui riigi õigusabi taotletakse väljaspool kohtumenetlust ning isik ei taotle riigi õigusabi kriminaalmenetluses kahtlustatavana.

[RT I 2006, 58, 439- jõust. 01.01.2007]

§ 10. Riigi õigusabi taotluse esitamine

(1) Taotlus riigi õigusabi saamiseks tsiviil-, haldus- või vääртеoasjas menetlusosalisena kohtumenetluses esitatakse kohtule, kes asja menetleb või kelle pädevuses oleks asja menetleda.

(2) Kui taotleja soovib riigi õigusabi hagiavalduse, hagi taotluse avalduse või halduskohtumenetluses või vääртеoasja menetluses kaebuse koostamiseks, esitab ta taotluse kohtule, kelle pädevusse kuulub hagi, hagi taotluse avalduse või kaebuse läbivaatamine.

(3) Taotlus riigi õigusabi saamiseks esindamisena tsiviilasja kohtueelses menetluses, haldusmenetluses või vääртеoasja kohtuvälises menetluses, õigusdokumendi koostamisena või muu õigusala nõustamise või esindamisena esitatakse taotleja elu- või asukohajärgsele või õigusteenuse osutamise eeldatava koha järgsele maakohtule. Kui riigi õigusabi taotlejal ei ole Eestis elukohta, võib ta taotluse esitada ka maakohtule, kelle tööpiirkonnas ta viibib.

(4) Kui kaitsja osavõtt kogu kriminaalmenetlusest ei ole kohustuslik ja kahtlustatav ei ole endale kaitsjat valinud, kuid soovib kaitsja osavõttu, esitab ta taotluse riigi õigusabi saamiseks uurimisasutusele või prokuratuurile.

(5) Kui isik taotleb riigi õigusabi kriminaalmenetluses kannatanu, tsiviilkostja või kolmanda isikuna otsustab temale riigi õigusabi osutamise asja menetlev kohus või kriminaalasja kohtueelses menetluses maakohus, kelle pädevuses oleks kriminaalasja menetleda.

[RT I 2007, 2, 7- jõust. 01.02.2007]

(6) Taotlus riigi õigusabi saamiseks esindamisena täitemenetluses esitatakse kohtule, kelle pädevuses oleks menetleda kaebust täitemenetlust läbi viiva kohtutäituri tegevuse peale.

(7) Kui taotlus on esitatud kohtule, kelle pädevuses ei ole antud juhul riigi õigusabi andmise otsustamine, edastab kohus viivitamata taotluse vastavalt kuuluvusele, teatades sellest taotlejale.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–6 nimetatud kohus või muu asutus on ka menetlusabi taotlusi vastuvõttev asutus EL Nõukogu direktiivi 2003/8/EÜ õiguskaitsele ligipääsu parandamise kohta piiriüleste vaidluse korral, luues niisuguste vaidluste jaoks ühtsed õigusabi puudutavad miinimumreeglid (ELT L 026, 31.01.2003, lk 41–47) artikli 14 tähenduses. Taotlejalt ei või nõuda taotluse legaliseerimist või muul viisil ametlikku kinnitamist.

§ 11. Riigi õigusabi andmine kaitsja kohustuslikkuse korral

(1) Füüsilisest isikust kahtlustatav, kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt kriminaalmenetluse seadustiku § 45 järgi kohustuslik ja kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel, ei pea taotlust riigi õigusabi saamiseks selles kriminaalasjas esitama.

(2) Väärteoasja kohtumenetluses ei pea taotlust riigi õigusabi saamiseks esitama menetlusalune füüsiline isik, kelle väärteoasjas on väärteomenetluse seadustiku § 19 lõike 3 kohaselt kaitsja osavõtt kohustuslik ja kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel.

§ 12. Taotluse vorm ja taotluses sisalduvad andmed

- (1) Riigi õigusabi saamiseks esitatavas taotluses märgitakse:
- 1) taotleja nimi, aadress ja sidevahendite numbrid, isikukood või selle puudumisel sünniaeg või juriidilisest isikust taotleja registrikood;
  - 2) probleemi kirjeldus, mille lahendamiseks riigi õigusabi taotletakse;
  - 3) millist käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 või §-s 34 nimetatud liiki riigi õigusabi taotletakse;
  - 4) põhjendus, miks riigi õigusabi saamine on vajalik taotleja õiguste kaitseks;
  - 5) milline on asjast taotlejale võimalik tulenev kasu;
  - 6) riigi õigusabi osutaja nimi, kellelt soovitakse õigusteenust saada, kui taotlejal on advokaadi nõusolek temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta;
  - 7) millises keeles on ta võimeline riigi õigusabi osutajaga suhtlema;
  - 8) andmed riigilõivu tasumise kohta, kui taotleja on käesoleva seaduse § 9 lõike 2 kohaselt kohustatud tasuma riigilõivu;
  - 9) muud asjakohased andmed.
- (2) Kui taotlus on esitatud väljaspool kohtumenetlust ja taotlusest ei selgu, millist käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 nimetatud liiki riigi õigusabi taotletakse, loetakse taotlus esitatuks riigi õigusabi saamiseks isiku muu õigusalase nõustamisena.

(3) Riigi õigusabi taotluse näidisvormi ja selles sisalduvate andmete loetelu kehtestab justiitsminister määrusega ning taotluse näidisvorm peab olema igapähele vabalt kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehel ning igas kohtus ja advokaadibüroos.

(4) Kriminaalmenetluses füüsilisest isikust kahtlustatava esitatud taotlus kaitsja määramiseks peab sisaldama vähemalt käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 7 nimetatud andmeid ning osundust kriminaalasjale, milles kaitsja osalemist soovitakse.

(5) Riigi õigusabi saamise taotlus esitatakse eesti keeles. Taotluse võib esitada ka inglise keeles, kui õigusabi taotleb füüsiline isik, kelle elukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, või juriidiline isik, mille asukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis. Muus keeles kohtule edastatud taotlus tagastatakse.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 13. Taotlusele lisatavad dokumendid

- (1) Riigi õigusabi saamise taotlusele lisab füüsilisest isikust taotleja enda allkirjastatud nõuetekohase teatise oma majandusliku seisundi kohta ning võimaluse korral ka muud tõendid, mis seda seisundit iseloomustavad. Teatist oma majandusliku seisundi kohta ei pea lisama kriminaalmenetluses kahtlustatav, kes taotleb endale kaitsja määramist.
- (2) Isik, kelle elukoht ei ole Eestis, lisab taotlusele elukohariigi pädeva asutuse teatise tema ja tema perekonnaliikmete kolme viimase aasta sissetuleku kohta. Kui teatist ei ole taotlejast sõltumatutel põhjustel võimalik esitada, võib riigi õigusabi andmise otsustada ilma teatiseta.
- (3) Riigi õigusabi taotleja majanduslikku seisundit käsitlev teatis esitatakse kirjalikult eesti keeles. Käesoleva seaduse § 12 lõikes 5 sätestatud tingimustel võib teatise esitada ka inglise keeles.
- (4) Taotleja majandusliku seisundi teatise sisalduvate andmete loetelu ja teatise näidisvormi kehtestab justiitsminister määrusega. Näidisvorm peab olema igapähele vabalt kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehel ning igas kohtus ja advokaadibüroos. [Justiitsminister võib kehtestada ka nõudeid taotleja poolt esitatavatele taotlust põhjendavatele dokumentidele.](#)
- (5) Juriidilisest isikust taotleja lisab riigi õigusabi taotlusele seaduse nõuetele vastava registrile esitatud asutamislepingu või asutamisoatsuse ja registreeritud põhikirja koopia, registrikaardi koopia ning eelmise majandusaasta aruande kinnitatud ära kirja.
- (6) Kui riigi õigusabi taotlejal on advokaadi nõusolek temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta ning taotleja soovib sellelt advokaadilt õigusteenust saada, lisatakse taotlusele advokaadi nõusoleku kinnitus või esitatakse taotlus vastava advokaadibüroo kaudu.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Taotleja majandusliku seisundi hindamine

(1) Taotleja majanduslikku seisundit hinnates arvestatakse tema vara ja sissetulekut ning temaga koos elavate perekonnaliikmete vara ja nende sissetulekuid, tema ülalpidamisel olevate isikute arvu, eluasemele tehtavaid mõistlikke kulutusi ning muid tähendust omavaid asjaolusid.

(2) Taotleja majanduslikku seisundit hinnates ei arvestata taotlejale kuuluvat vara, millele seaduse kohaselt ei saa sissenõuet pöörata. Samuti ei arvestata taotlejale kuuluvat ning tema ja temaga koos elavate perekonnaliikmete igapäevakasutuses olevat eluaset ega vajalikku sõiduvahendit, kui nende arv ja väärtus on õiglaselt suhtes perekonna suuruse, sõiduvajaduse ning sissetulekuga.

(3) Kui taotleja taotleb riigi õigusabi temaga koos elava perekonnaliikme vastu nõude esitamiseks, ei arvestata taotleja majandusliku seisundi hindamisel selle perekonnaliikme sissetulekut ega temale kuuluvat vara.

(4) Maksu- ja Tolliamet esitab kohtu nõudmisel teatise riigi õigusabi taotleja ja tema perekonnaliikmete viimase aasta sissetuleku kohta või sissetulekuandmete puudumise kohta. [Teatise vormi kehtestab rahandusminister määrusega.](#)

(5) Kohus võib riigi õigusabi taotlejalt või teistelt isikutelt või asutustelt, sealhulgas krediitiasutustelt, nõuda teavet taotleja ja temaga koos elavate perekonnaliikmete majandusliku seisundi või maksevõime kohta. Järelepärimisele tuleb vastata kohtu määratud tähtaja jooksul.

(6) Kui taotluse esitaja ei ole kohtu määratud tähtaja jooksul esitanud põhistatud andmeid oma isikliku ja majandusliku seisundi kohta või vastanud esitatud küsimustele või on seda teinud ebapiisavalt, ei määra kohus õigusabi andmist ulatuses, mida ei ole põhistatud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Riigi õigusabi andmise otsustamine

(1) Kohtumenetluse käigus esitatud taotluse riigi õigusabi saamiseks lahendab asja menetlev kohus määrusega kohtumenetluse seaduses ettenähtud korras.

(2) Maa- või halduskohus otsustab väljaspool kohtumenetlust esitatud taotluse alusel riigi õigusabi andmise ühel käesoleva seaduse §-s 8 ettenähtud viisil tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud hagita menetluse korras. Kohtus võib riigi õigusabi küsimusi otsustada kohtunikuabi.

(3) [Riigi õigusabi andmise kahtlustatavale või süüdistatavale kriminaalmenetluses otsustab uurimisasutus või prokuratuur, tehes selle kohta määruse. Kaitsja määramisel kriminaalmenetluses kõigil juhtudel ja väärtemenetluses juhul, kui kaitsja osavõtt on kohustuslik, antakse taotlejale riigi õigusabi käesoleva seaduse §-s 8 ettenähtud viisi määratlemata ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamine toimub kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korras .](#)

(4) Vajaduse korral määrab kohus, prokuratuur või uurimisasutus riigi õigusabi osutamiseks tähtaja.

(5) Riigi õigusabi andmise otsuses või määruses määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis, riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus vastavalt §-le 16 ja riigi õigusabi osutav advokaat vastavalt §-le 18. Otsuse või määruse ärakiri saadetakse Rahandusministeeriumile või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutusele.

(6) Uurimisasutus ja prokuratuur esitavad iga aasta 1. aprilliks justiitsministrile aruande eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi andmise kohta. Aruande vormi kinnitab justiitsminister määrusega.

(7) Kui riigi õigusabi taotluse edastas kohtule või muule asutusele mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi õigusabi taotluste edastamiseks pädev asutus, saadetakse õigusabi taotluse kohta tehtud määruse ärakiri ka sellele asutusele.

(8) Riigi õigusabi andmise või sellest keeldumise määruse peale võib esitada määruskaebuse kohtumenetlust reguleerivates seadustes sätestatud korras.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 16. Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse kindlaksmääramine

(1) Isikule riigi õigusabi andmise korral kohustusega osaliselt või täielikult hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud, määratakse tema hüvitamiskohustus kindlaks proportsioonina või võimaluse korral konkreetses summas ja otsustatakse, kas hüvitamine toimub ühekordse maksena või osamaksetena.

(2) Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse ulatuse ja hüvitamise korra määrab kohus kindlaks käesoleva seaduse § 14 lõigetes 1–3 või § 13 lõikes 5 nimetatud asjaolude põhjal, arvestades asja olemust, taotletava riigi õigusabi liiki ning riigi õigusabi osutamise eeldatavat aega.

(3) Kui isikule antakse riigi õigusabi kohustusega hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud ühekordse maksena, määrab kohus võimaluse korral kindlaks ka hüvitamise tähtpäeva.

(4) Kui isikule antakse riigi õigusabi kohustusega hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud osamaksetena, määrab kohus võimaluse korral kindlaks ka osamaksete suuruse ja nende tasumise tähtpäevad.

(5) Riigi õigusabi andmisel kohustusega ühekorde maksena või osamaksetena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud võib kohus riigi õigusabi saajat kohustada tasuma ettemaksu tema hüvitamiskohustuse täielikuks või osaliseks täitmiseks. Ettemaksu tasumata jätmise korral isikule riigi õigusabi ei anta.

§ 17. Riigi õigusabi jätkuvus

(1) Riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile säilib asja ülekanandumisel mõneks teiseks käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 ettenähtud riigi õigusabi liigiks ning varasemalt määratud advokaat jätkab isikule riigi õigusabi osutamist, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud juhul. Riigi õigusabi andmise otsustanud kohus, uurimisasutus või prokuratuur võib riigi õigusabi osutava advokaadi taotluse alusel või oma algatusel igal ajal käesolevas seaduses ettenähtud korras uuesti hinnata, kas jätkuvalt esinevad käesolevas seaduses ettenähtud alused taotlejale riigi õigusabi andmiseks ning riigi õigusabi andmise aluste äralangemise korral lõpetada isikule riigi õigusabi andmine.

(2) Kui isikule on antud riigi õigusabi kriminaalmenetluses ja kriminaalmenetlus lõpetatakse asjas kuriteo tunnuste puudumise tõttu, alustades selle asemel väärtemenetlust, peab isik riigi õigusabi edasiseks saamiseks esitama kümne päeva jooksul käesolevas seaduses ettenähtud korras taotluse riigi õigusabi saamiseks käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt. Kuni kohtu poolt isiku taotluse lahendamiseni jätkab varem määratud advokaat isikule riigi õigusabi osutamist selles asjas.

(3) Kohtumenetluses menetlusosalisena riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile laieneb ka samas asjas tehtud kohtulahendi edasikaebamise või sundtäitmise menetlusele.

(4) Asja menetlev kohus või kohus, kelle pädevuses oleks menetleda kaebust täitemenetlust läbi viiva kohtutäituri tegevuse peale, võib oma algatusel igas menetlusstaadiumis käesolevas seaduses ettenähtud korras uuesti hinnata, kas jätkuvalt esinevad käesolevas seaduses ettenähtud alused taotlejale riigi õigusabi andmiseks ning riigi õigusabi andmise aluste äralangemise korral lõpetada isikule riigi õigusabi andmine. Kohus peab kõiki riigi õigusabi andmise eeldusi kontrollima, kui õigusabi taotletakse esindamiseks täitemenetluses enam kui ühe aasta möödumisel menetluses tehtud lahendi jõustumisest.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 4 ettenähtud uue hindamise korral on kohtul õigus vajaduse korral nõuda riigi õigusabi saajalt uue teatise esitamist oma majandusliku seisundi kohta ning küsida andmeid riigi õigusabi saaja või tema perekonnaliikmete majandusliku seisundi või maksevõime kohta Maksu- ja Tolliametilt, krediidiastutustelt ja muudelt isikutelt või asutustelt.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigete 1 ja 4 alusel riigi õigusabi andmise lõpetamise korral vabaneb riigi õigusabi osutanud advokaat õigusabi andmise kohustusest ning kohus määrab advokaadi taotluse alusel kindlaks temale riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse. Samaaegselt määrab kohus käesoleva seaduse §-s 25 ettenähtud korras kindlaks riigi õigusabi saaja kohustuse hüvitada riigile täielikult või osaliselt advokaadile makstav summa.

(7) Kohus või muu pädev asutus võib riigi õigusabi korras määratud osamaksete tasumise peatada või maksete suurust ja tasumise tähtaega muuta tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 188 sätestatud korras. Menetlusabi andmise lõpetamisel lähtutakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 189 sätestatust.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 18. Riigi õigusabi osutaja määramine

(1) Kui riigi õigusabi saajal on advokaadi nõusolek temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta, määrab kohus, prokuratuur või uurimisasutus riigi õigusabi osutajaks vastava advokaadi ja saadab otsuse või määruse teadmiseks Eesti Advokatuurile (edaspidi *advokaatur*).

(2) Kui riigi õigusabi saajal ei ole advokaadi nõusolekut temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta, määrab kohus, prokuratuur või uurimisasutus riigi õigusabi osutajaks sellega nõus oleva advokaadi või advokaadi, kelle nimetab advokaatur. Kui kohus, prokuratuur või uurimisasutus määrab riigi õigusabi osutajaks advokaadi, kelle nõusolekut on ta ise küsinud, saadab ta otsuse või määruse teadmiseks advokatuurile.

(3) Advokaatur nimetab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul riigi õigusabi osutava advokaadi viivitamata pärast kohtult, prokuratuurilt või uurimisasutuselt taotluse saamist.

§ 19. Advokaadi keeldumine riigi õigusabi osutamisest

(1) Advokaat ei või keelduda isikule riigi õigusabi osutamisest ega lõpetada isikule õigusteenuse osutamist enne asja lõplikku lahendamist.

(2) Advokaat ei või isikule riigi õigusabi osutada ning ta on kohustatud õigusteenuse osutamisest keelduma või alustatud õigusteenuse osutamise viivitamata lõpetama advokatuurseaduse § 44 lõikes 4 nimetatud asjaolu

esinemisel ning samuti juhul, kui tema enda või tema abikaasa või lähedase sugulase või tema abikaasa lähedase sugulase huvid samas asjas on vastuolus riigi õigusabi saaja huvidega.

(3) Advokaat võib riigi õigusabi osutamise lõpetada advokatuuriseaduse § 44 lõikes 5 ettenähtud alusel või juhul, kui ta on advokatuuriseaduse § 45 lõikes 5 ettenähtud korras vabastatud kutsesaladuse hoidmise kohustusest.

(4) Kui advokaat lõpetab õigusteenuse osutamise käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel ning ta neist õigusteenuse osutamist välistavatest asjaoludest õigusteenuse osutamise alustamisel teadis või pidi teadma, siis osutatud riigi õigusabi eest temale tasu ei maksta.

(5) Kui advokaat lõpetab õigusteenuse osutamise käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel, makstakse talle riigi õigusabi osutamise eest tasu tehtud töö järgi. See tasu arvatakse riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse hulka. Käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel lõpetatud õigusteenuse osutamisega seotud riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamisest riigi õigusabi saajat ei vabastata.

§ 20. Riigi õigusabi osutaja vahetamine

(1) Riigi õigusabi osutava advokaadi ja riigi õigusabi saaja kokkuleppel võib isikule antud asjas õigusteenuse osutama asuda teine advokaat, kes on nõus temale riigi õigusabi osutamise kohustuse ülekanndmisega. Sellisel juhul otsustab kohus endisele riigi õigusabi osutajale hüvitatava riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude suuruse.

(2) Kui riigi õigusabi osutajal ei ole võimalik seadusest tulenevalt jätkata riigi õigusabi saajale õigusteenuse osutamist, esitab ta kohtule, prokuratuurile või uurimisasutusele taotluse uue riigi õigusabi osutaja määramiseks. Uus riigi õigusabi osutaja määratakse taotluse alusel käesoleva seaduse §-s 18 ettenähtud korras.

(3) Riigi õigusabi osutava advokaadi advokatuurist väljaarvamise või väljaheitmise või tema kutsetegevuse peatamise või advokaadi surma korral määrab kohus, prokuratuur või uurimisasutus senise riigi õigusabi osutaja või riigi õigusabi saaja taotluse alusel või omal algatusel uue riigi õigusabi osutaja käesoleva seaduse §-s 18 ettenähtud korras.

(4) Riigi õigusabi osutaja vahetamisel jätkab uus riigi õigusabi osutaja isikule õigusteenuse osutamist sealt, kust see senisel riigi õigusabi osutajal pooleli jäi. Senisele riigi õigusabi osutajale makstakse riigi õigusabi tasu vastavalt tehtud tööle ning hüvitatakse tema kantud riigi õigusabi kulud.

4. peatükk

ADVOKAADILE RIIGI ÕIGUSABI TASU MAKSMINE JA RIIGI ÕIGUSABI KULUDE HÜVITAMINE

§ 21. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud

(1) Riigi õigusabi tasu on advokaadile riigi õigusabi osutamise eest makstav tasu.

(2) Riigi õigusabi kulud on vajalikud kulud, mida advokaat või advokaadibüroo pidaja on kandnud seoses advokaadi poolt riigi õigusabi osutamisega.

(3) Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab justiitsminister määrusega, kuulanud eelnevalt ära advokatuuri juhatuse seisukoha .

(4) Riigi õigusabi osutamise suhtes ei kohaldu advokatuuriseaduse § 45 lõikes 1 ettenähtud advokaadi poole pöördumise ning õigusteenuse eest makstud tasu suuruse konfidentsiaalsuse nõue.

§ 22. Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramine

(1) Riigi õigusabi andmise otsustanud kohus, uurimisasutus või prokuratuur määrab riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaks pärast õigusteenuse osutamise lõpetamist advokaadi esitatava taotluse alusel.

(2) Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks esitab advokaat riigi õigusabi andmise otsustanud kohtule, uurimisasutusele või prokuratuurile taotluse, milles märgib riigi õigusabi osutamiseks kulutatud aja ning esitab ülevaatliku selgituse riigi õigusabi osutamisel tehtud tööst ning õigusteenuse osutamisel kantud vajalikest kuludest. Taotlusele lisatakse advokaadi või advokaadibüroo pidaja poolt kulude kandmist tõendavad dokumendid üksnes siis, kui kohtul, uurimisasutusel või prokuratuuril ei ole võimalik kulude kandmist kontrollida elektroonilisel teel.

(3) Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks võib kohus, uurimisasutus või prokuratuur nõuda advokaadilt lisaselgitusi või -dokumente.

(4) Riigi õigusabi osutav advokaat võib käesolevas paragrahvis ettenähtud korras esitada riigi õigusabi andmise otsustanud kohtule, uurimisasutusele või prokuratuurile taotluse riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse vastavalt tehtud tööle osaliseks kindlaksmääramiseks enne õigusteenuse osutamise lõpetamist, kui tema poolt riigi õigusabi saajale õigusteenuse osutamise algusest on möödunud vähemalt üks kuu. Uue taotluse võib esitada mitte varem kui ühe kuu möödumisel, arvates eelmise taotluse esitamisest.

§ 23. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude kindlaksmääramise kord

(1) Kohtumenetluse käigus riigi õigusabi andmisel määrab asja menetlev kohus riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks asjas tehtud kohtuotsuse või menetlust lõpetavas määruses või jätab need kindlaksmääramiseks tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud menetluskulude kindlaksmääramise korda järgides.

(2) Väljaspool kohtumenetlust määrab maakohus või halduskohus riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud menetluskulude kindlaksmääramise korda järgides.

(3) [Uurimisasutus või prokuratuur määrab riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korda järgides.](#)

§ 24. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmine

(1) Kohtulahendi, uurimisasutuse või prokuratuuri määruse alusel riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmist riigi õigusabi osutanud advokaadile korraldab advokaatur.

(2) Advokaat ei või nõuda riigi õigusabi osutamise eest tasu isikult, kellele ta asjas õigusteenust osutas.

5. peatükk RIIGI ÕIGUSABI TASU JA RIIGI ÕIGUSABI KULUDE HÜVITAMINE

§ 25. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamine

(1) Samaaegselt käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 ettenähtud advokaadile makstava riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude advokaadile hüvitamise ulatuse kindlaksmääramisega määrab kohus käesoleva seaduse §-s 23 ettenähtud korda järgides kindlaks riigi õigusabi saaja kohustuse hüvitada riigile täielikult või osaliselt advokaadile makstav summa. Kui advokaadile makstava riigi õigusabi tasu suuruse ja temale hüvitatavate riigi õigusabi kulude ulatus määrati osaliselt kindlaks käesoleva seaduse § 22 lõikes 4 ettenähtud korras, võetakse ka nimetatud varasemalt makstud summad arvesse riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse ulatuse kindlaksmääramisel pärast õigusteenuse osutamise lõpetamist.

(2) Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse täpse suuruse ja hüvitamise üksikasjaliku korra määrab kohus kindlaks riigi õigusabi andmise otsustamisel käesoleva seaduse § 16 kohaselt kindlaksmääratud hüvitamiskohustuse ulatust ja hüvitamise korda ning temalt nõutud ettemaksu arvestades.

(3) Riigi õigusabi saaja majandusliku seisundi või maksevõime olulise muutumise korral võib kohus riigi õigusabi saaja või Rahandusministeeriumi või tema valitsemisalas oleva valitsusasutuse taotlusel käesoleva seaduse § 14 lõigetes 1–3 või § 13 lõikes 5 nimetatud asjaolusid arvestades muuta enne õigusteenuse osutamist kindlaksmääratud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse ulatust või hüvitamise korda.

(4) Kriminaal- ja värteomenetluses riigi õigusabi saanud isik hüvitab riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korras.

§ 26. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude sissenõudmine

(1) Isikult riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamõistmise või riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse täitmiseks ettemaksu tasumiseks kohustamise otsuse saadab kohus viivitamata Rahandusministeeriumile või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutusele.

(2) Riigi õigusabi saanud isik, kellele on pandud käesoleva seaduse alusel kohustus hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud, või isik, kellelt on kohus välja mõistnud õigusabikulud, kuna poolele, kelle kasuks otsus tehti, oli antud riigi õigusabi, peab lahendi täitma selles märgitud tähtajal. Kui lahendis ei ole täitmise tähtaega märgitud, tuleb lahend täita 15 päeva jooksul selle jõustumisest arvates.

(3) Rahandusministeerium või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutus võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahendi täitmisele saata, kui kohustatud isik ei ole otsust täitnud lahendis märgitud tähtajaks või tähtaja puudumisel 15 päeva jooksul lahendi jõustumisest arvates.

§ 27. Vabanemine kohustusest hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud

(1) Riigi õigusabi saaja ei pea riigi õigusabi tasu ega riigi õigusabi kulusid hüvitama ning temale tagastatakse hüvitamiskohustuse täitmiseks tasutud ettemaks, kui:

- 1) tsiviilasja lahendamisel mõistetakse kohtukulud täielikult või osaliselt välja vastaspoolelt – selles osas, milles kohtukulud kannab vastaspool;
- 2) halduskohus rahuldab tema kaebuse täielikult või osaliselt – selles osas, milles kaebus rahuldatakse;
- 3) halduskohus lõpetab asja menetluse halduskohtumenetluse seadustiku § 24 lõike 1 punkti 3 alusel;
- 4) haldusorgan rahuldab tema vaide täielikult või osaliselt – selles osas, milles vaide rahuldatakse.

(2) Kriminaal- ja väärteomenetluses vabaneb riigi õigusabi saanud isik riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise kohustusest kriminaalmenetluse seadustiku 7. peatükis ning väärteomenetluse seadustiku §-s 23 ja § 38 lõikes 1 ettenähtud alustel ja korras.

(3) Riigi õigusabi saaja ei vabane käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud asjaoludel riigi õigusabi tasu ega riigi õigusabi kulude hüvitamisest osas, milles advokaadile makstava tasu ja temale hüvitatavate vajalike kulude tekkimise põhjustas riigi õigusabi saaja poolt seadusliku takistusega kohtu või haldusorgani kutsel ilmumata jätmine või kohtu või haldusorgani nõude süüline täitmata jätmine, kui see oli seadusest tulenevalt kohustuslik.

§ 28. Hüvitamiskohustus majandusliku seisundi paranemise korral

(1) Kui riigi õigusabi saaja oli riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamisest täielikult või osaliselt vabastatud, välja arvatud käesoleva seaduse § 27 lõikes 1 või 2 ettenähtud alustel, ja tema majanduslik seisund või maksevõime viie aasta jooksul pärast riigi õigusabi osutamise lõpetamist oluliselt paraneb, kohustab riigi õigusabi andmise otsustanud kohus Rahandusministeeriumi või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse taotluse alusel isikut hüvitama riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud ühekordse maksena või osamaksetena.

(2) Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamist ei nõuta, kui sissenõudmise kulud on eeldatavalt suuremad sissenõutavast summast või sellega võrdsed või riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise nõude sissenõutavaks muutumisest on möödunud rohkem kui kolm aastat.

(3) Rahandusministeeriumil või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutusel on õigus nõuda riigi õigusabi saanud isikult ja krediitiasutuselt lisatõendeid või andmeid tema majandusliku seisundi või maksevõime paranemise kohta viie aasta jooksul pärast riigi õigusabi osutamise lõpetamist. Järelepärimisele tuleb vastata Rahandusministeeriumi või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse määratud mõistliku tähtaja jooksul.

§ 29. Hüvitamiskohustus valeandmete esitamise korral

(1) Isikult, kes on riigi õigusabi taotlemisel teadvalt esitanud valeandmeid ja keda ei oleks õigete andmete esitamise korral täielikult või osaliselt vabastatud riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise kohustusest, mõistab riigi õigusabi andmise otsustanud kohus Rahandusministeeriumi või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse taotluse alusel riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud välja täies ulatuses.

(2) Lisaks riigi õigusabi tasule ja riigi õigusabi kuludele mõistab kohus valeandmeid esitanud isikult välja intressi kuus protsenti aastas riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude tasumata osa pealt arvutatuna alates riigi õigusabi osutajale tasu väljamaksmisest ja kulude hüvitamisest.

6. peatükk RIIGI ÕIGUSABI RAHASTAMINE JA JÄRELEVALVE

§ 30. Riigi õigusabi rahastamise põhimõtted

- (1) Riigi õigusabi osutamist rahastatakse riigieelarvest selleks eraldatud rahast.
- (2) Riik kindlustab piisavate vahendite eraldamise riigi õigusabi osutamiseks.
- (3) Advokaatur tagab, et riigi õigusabi osutamiseks ettenähtud raha hoitakse lahus advokatuuri muust varast.

§ 31. Mittetulunduslike ühenduste tegevuse toetamine

(1) Riik toetab riigieelarves selleks ettenähtud vahendite piires mittetulundusühinguid ja sihtasutusi, kelle tegevus on oluline üldise õigusnõustamise kättesaadavuse parandamiseks ning kes suudavad tagada abivajajatele kvaliteetse õigusabi andmise.

(2) Toetust taotlev mittetulundusühing või sihtasutus esitab taotluse toetuse saamiseks Justiitsministeeriumile. Taotlusele tuleb lisada ülevaade mittetulundusühingu või sihtasutuse kahe viimase aasta tegevusest ning üksikasjalik projekt taotletava toetuse kasutamiseks. **Justiitsminister võib oma määrusega kehtestada toetuse taotlemise täpsemad tingimused ja korra.**

§ 32. Aruandlus ja advokatuuri tegevuse järelevalve

(1) Advokatuur esitab Justiitsministeeriumile hiljemalt iga aasta 1. aprilliks ülevaate eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi osutamise kohta ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude advokaatidele väljamaksmise kohta.

(2) **Justiitsminister võib oma määrusega kehtestada riigi õigusabi osutamiseks eraldatud vahendite kasutamise aruandluse täpsema korra.**

(3) Rahandusministeerium või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutus esitab Justiitsministeeriumile hiljemalt iga aasta 1. aprilliks ülevaate eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamiskohustusega isikutelt sissenõudmise kohta. Ülevaate esitamise korra kinnitab justiitsminister määrusega.

(4) Justiitsministeeriumil on advokatuuri poolt käesoleva seaduse alusel täidetavate ülesannete nõuetekohase täitmise järele valvamisel õigus:

1) saada advokatuurilt dokumente, mis käsitlevad riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamist ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmist;

2) nõuda advokatuurilt sõltumatu audiitorkontrolli läbiviimist, kontrollimaks riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamise otstarbekust ja sihipärasust;

3) saada advokatuurilt muud teavet, mis on vajalik riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamise seaduslikkuse ja tõhususe järele valvamiseks.

7. peatükk RAHVUSVAHELINE ÕIGUSABI

§ 33. Riigi õigusabi andmine seoses tsiviilasja menetlemisega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus ja muus vaidlusi lahendavas organis

(1) Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, võib saada § 4 lõike 3 punktides 4, 7–9 ettenähtud riigi õigusabi seoses tema tsiviilasja menetlusega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus või muus vaidlusi lahendavas organis kuni õigusabi taotlemiseni vastava Euroopa Liidu liikmesriigi pädevalt organilt.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vaidluses riigi õigusabi andmisel kohaldatakse käesolevat seadust, arvestades käesoleva peatüki erisusi.

(3) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse Harju Maakohtusse.

(4) Taotluse ja sellele lisatavad dokumendid võib esitada eesti või inglise keeles.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 34. Tõlkeabi seoses tsiviilasja menetlemisega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus ja muus vaidlusi lahendavas organis

(1) Lisaks käesoleva seaduse §-s 33 ettenähtud riigi õigusabile võib Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, saada tõlkeabi § 33 lõikes 1 nimetatud vaidluses õigusabi taotlemiseks Euroopa Liidu liikmesriigis, mille kohtu või muu vaidlusi lahendava organi pädevuses on tema tsiviilasja lahendamine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tõlkeabi seisneb Euroopa Liidu liikmesriigis õigusabitaotlusi lahendavale organile esitatava õigusabitaotluse ning sellele lisatavate vajalike taotlust põhjendavate dokumentide tõlkimises sellisesse võõrkeelde, milles vastava liikmesriigi asjaomased organid õigusabitaotlusi menetlevad.

§ 35. Õigusabitaotluste edastamine

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(1) Riigi õigusabi saamiseks seoses tsiviilasja menetlusega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus või muus vaidlusi lahendavas organis võib taotluse esitada Euroopa Liidu liikmesriigi pädevale organile või Harju Maakohtu vahendusel. Riigi õigusabi taotluse edastamisele Harju Maakohtu vahendusel kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 193 sätestatud.

(2) –(6)

[Kehtetud – RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 36. Riigi õigusabi välisriigi ametliku dokumendi täitemeneluses

(1) Käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud isik võib käesolevas seaduses ettenähtud korras saada § 4 lõike 3 punktis 7 nimetatud riigi õigusabi seoses Eestis tunnustatava välisriigi ametliku dokumendi täitmise eest.

(2) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt.

(3) Taotluse ja sellele lisatavad dokumendid võib esitada eesti või inglise keeles.

§ 37. Riigi õigusabi andmine Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumiseks

(1) Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, võib käesolevas seaduses ettenähtud korras saada riigi õigusabi kaebusega Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumiseks kuni võimaluse tekkimiseni taotleda õigusabi Euroopa Inimõiguste Kohtult, kui tema kaebuse aluseks oleva inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni või selle juurde kuuluvate ja Eesti suhtes siduvate lisaprotokollide väidetava rikkumise on toime pannud Eesti riik.

(2) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt.

(3) Maakohus keeldub käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi andmisest, kui ta leiab, et esitatav kaebus ei oleks inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 35 kohaselt vastuvõetav.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

8. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 38. Seaduse kohaldamine ettevõtjale, kelle tegevusalaks on õigusteenuse osutamine

(1) Advokatuuriseaduse § 23 lõike 1 nõuetele vastav isik, kelle suhtes ei esine advokatuuriseaduse § 27 lõike 1 punktides 1–3 ja 5–7 nimetatud asjaolusid ning kes pärast õigusteaduse akadeemilise õppe riiklikult tunnustatud õppekava täitmist ja vahetult enne advokatuuri astumist on vähemalt kolm aastat järjest osutanud õigusteenust äriregistrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjana või äriühingu kaudu, mille tegevusala on õigusteenuse osutamine ja mille aktsionäriks või osanikuks ta on, võetakse pärast vandeadvokaadi vanemabi eksami sooritamist vandeadvokaadi vanemabina advokatuuri liikmeks. Taotlus käesoleva paragrahvi alusel advokatuuri võtmiseks tuleb advokatuuri juhatasele esitada hiljemalt 2005. aasta 1. septembriks.

(2) Käesoleva paragrahvi kohaselt advokatuuri liikmeks võetud isik võib vandeadvokaadiga samadel alustel osutada õigusteenust ja olla advokaadibüroo pidaja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik, kes on sooritanud vandeadvokaadi vanemabi eksami, kaotab õiguse vandeadvokaadiga samadel alustel osutada õigusteenust ja olla advokaadibüroo pidajaks, kui ta kahe aasta jooksul advokatuuri astumisest arvates ei soorita vandeadvokaadi eksamit. Vandeadvokaadi eksamit ei saa sooritada enne ühe aasta möödumist isiku vandeadvokaadi vanemabina advokatuuri liikmeks võtmisest arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri astunud isik peab hiljemalt kahe kuu jooksul, advokatuuri astumisest arvates, esitama äriregistri pidajale avalduse äriühingu, mille kaudu ta õigusteenust osutab, ümberkujundamiseks advokaadiühinguks. Ümberkujundatava äriühingu suhtes kohaldatakse advokatuuriseaduse § 54 lõikes 1 sätestatud alates 2007. aasta 1. jaanuarist. Vandeadvokaadiga advokatuuriseaduse § 54 tähenduses on võrdsustatud käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri astunud vandeadvokaadi vanemabi.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri liikmeks astujad peavad kuue kuu jooksul, advokatuuri astumisest arvates, viima oma tegevuse kooskõlla advokatuuriseaduse §-ga 82¹.

(6) Käesoleva paragrahvi alusel advokatuuri astunud advokaadibüroo pidaja suhtes kohaldatakse advokatuuriseaduse §-s 48 advokaadi kutsekindlustuse kohta sätestatud alates 2006. aasta 1. jaanuarist.

(7) Käesoleva paragrahvi alusel tehtavate muudatuste äriregistrisse kandmist riigilõivuga ei maksustata.

§ 39–48. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 49. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2005. aasta 1. märtsil.

(2) Käesoleva seaduse §-d 33–35 jõustuvad 2004. aasta 30. novembril, välja arvatud osas, milles riigi õigusabi taotletakse väljaspool kohtumenetlust. Väljaspool kohtumenetlust rahvusvahelistes vaidlustes riigi õigusabi taotlemisele kohaldatakse käesolevat seadust alates 2006. aasta 30. maist.